

عبور غذا در دستگاه گوارش جوجه های گوشتی: یک سندروم جهانی

در سال های اخیر، تولیدکنندگان مرغ با هزینه سنگین حاصل از قیمت دان و افزایش ضریب تبدیل غذایی، ناشی از اختلالات عبور غذا از دستگاه گوارش جوجه ها، روبه رو شدند. دلیل این اختلال گوارشی در جوجه های گوشتی، هنوز روش نشده است، اما با بررسی دقیق و اجرای معیارهای اولیه، هزینه غذا را می توان تا حدی تحت کنترل درآورد. به علت کمبود ذرت در سال ۱۹۹۵، قیمت آن به صورت سراسام آوری افزایش یافت و تمامی گزارش ها، حاکی از ضرایب بالای تبدیل دان به گوشت مرغ بوده، که توضیح چگونگی این عارضه مشکل است. اطلاعات رسیده از کشورهای امریکا، پرو، کانادا، ونزوئلا، شیلی، پاناما، هندوراس، گواتمالا، سانگاپور، اندونزی، ترکیه و غیره، نشان دهنده افزایش ضریب تبدیل دان از $10/0$ تا $25/0$ می باشد. این ضرایب تبدیل بالا نشان دهنده آن است که، جوجه گوشتی به وزن ۵ پوند، بیش از نیم پوند غذای بیشتر مصرف کرده است که نتیجه آن هدر رفتن میلیون ها پوند ذرت می باشد. علت مشکل ضرایب تبدیل، بالا حسیت؟

سیب شناسی

عوامل متعددی باعث بالا رفتن ضریب تبدیل خوراک می‌گردد؛ به عنوان مثال:

جهت پیشگیری از این مشکل در مورد ضریب تبدیل بالا، به کیفیت ذرت مربوط است. علت آن هم، مشکلات مربوط به برداشت محصول می باشد. نگهداری طولانی مدت در انبارها، وجود مقدار زیاد بلال خرد شده در آن، و درصد پایین مواد پروتئینی و مغذی، ترکیب کلی مواد غذایی را دچار اشکال می کند. این مسئله باعث افزایش مصرف دان توسط جووجه سالم، برای رسیدن به وزن موردنظر می شود.

۲- سیلوهای نگهداری ذرت
گزارش های زیادی در خصوص خرید مقادیر بسیار فراوان ذرت و ذخیره سازی آن به مدت طولانی قبل از مصرف در سیلوهای فاقد سیستم تهویه و مدیریت مناسب در دست می باشد؛ این موضوع، در نهایت، سبب افت شدید کیفیت ذرت خواهد شد.

۳-۳ مصارف فرآورده های فرعی ذرت
زمانی که قیمت غلات گران می شود، مصرف ذرت کمتر شده، سایر غلات قابل دسترس بومی، جایگزین ذرت می شوند. تا وقتی که از مواد فوق به مقدار زیاد استفاده نشود، اثرات ناگوار آنها مشخص نمی گردد؛ به همین علت جایگزینی آنها به مقدار زیاد، بدون تجارب کافی، یک نوع شرط بندی (مخاطره سود و زیان) می باشد. این مواد به دلیل الودگی، امکان تقلب و مخلوط بودن تولیدات شرکت های مختلف در آن، اغلب مشکلات خاصی ایجاد می کنند. امروزه در اثر مصرف این مواد، مسائل و تنگناهای خاصی ایجاد شده است، اما شناخت علت این اختلالات، امری فوق العاده مشکل است.

مدفوع

پیدیده افزایش ضربت تبدیل دان در این مورد نیز جالب توجه است. علاوه بر مصرف غذای بیشتر، رنگ و قوام مدفوع جوجه های تغذیه شده تغییر می یابد. به این صورت که، مدفوع آنها خوب شکل نمی گیرد و مجزا از هم نیست، سیز مایل به سفید بوده، و یا رنگ پریده و تقریباً زرد یا نارنجی و کمی سفت است. این مشکل در هفته های اول زندگی جوجه ها قابل تشخیص است و به عوامل متعددی از جمله مدت توقف غذا در محاری گوارشی، بستگی دارد.

پرزهای آسیب دیده (Damaged Villi)

هنگام بروز "اختلال عبور غذا" در گله، آن هم به شکلی گستردگی، باید علت را جستجو کردد. در صورتی که تحقیق درستی صورت نگیرد، نتایج نادرستی گرفته می‌شود؛ به طور ممثلاً این وضعیت ممکن است با گامبیرو یا رئووپریوس اشتیاه شود. در این موارد، قدم

اول این است که مشکل با متخصصین تغذیه و تهیه کنندگان دان در میان گذاشته شود. آنها قاعده‌تا" اظهار به عدم اشکال و ایراد در کیفیت مواد اولیه و فرمول غذایی می‌نمایند. اما ما می‌دانیم که یک اشکال کیفی در مواد اولیه غذایی وجود دارد که با اعمال مدیریت، نتایج سودمندی حاصل خواهد شد. یک تحقیق بافت شناسی که در دانشگاه فلوریدا روی بافت های ثابت شده (فیکس شده) در فرمالین انجام شد، بخشی از مشکل را آشکار نمود. نمونه های بافتی که از قسمت های فوکانی روده ها برداشت شده بود، دژنراسیون شدید پرزهای روده ای را به شکل تغییر پرزهای روده ای به صورت کنده شدن سر آنها (مانند چمن چیده شده)، بشان می‌داد. این بافت های آسیب دیده، دیگر قابلیت جذب مناسب مواد غذایی را نخواهند داشت؛ بنابراین به همراه مدفوع، غذای هضم نشده دفع خواهد شد.

راه حل مشکل

با وجود اینکه برداشت محصولات ذرت در سال زراعی ۱۹۹۶-۷ بیشتر از سال قبل بوده است ولی هنوز، میزان ذرت با کیفیت عالی، برای مصارف جهانی کافی نمی‌باشد. بنابراین، ذخیره سازی و انبار نمودن ذرت تا زمان مصرف طیور باید به شکلی درست انجام گیرد. بعضی از عوامل مؤثر در قابلیت دان عبارتند از:

۱- کیفیت مواد
واردکنندگان ذرت باید بر کیفیت خوب ذرت قبل از بارگیری کشتی پافشاری نمایند. آنها باید ذرت را در محل بندر و قبل از ذخیره سازی و مصرف به دقت از نظر کیفی کنترل کنند. قاعده‌تا" وقتی تقاضای خرید ذرت زیاد باشد، پس دادن ذرت های بی کیفیت کاری مشکل است، پس باید قبل از خرید به نکات مهم و مورد نظر، توجه خاصی شود. به همین دلیل، راه های پیشگیری از این مسئله را باید مدنظر داشت. در زمان بستن قرارداد، کیفیت مورد انتظار باید با ارائه سند همراه باشد و لاقل، استانداردهای یک ماده غذایی در نظر گرفته شود. به خاطر داشته باشید که هر تولید کننده ای با دو گروه مشتری روبه رو است: ۱- مشتریانی که به کیفیت کالا توجه خاصی دارند و ۲- مشتریانی که هر گونه اشکال و یا ناهماهنگی، تولید کننده را زیر سوال می‌برند و کیفیت محموله های دریافتی را به دقت کنترل نمی‌کنند و با تولیدکنندگان روابط مشخص و دقیقی ندارند. هرگاه ادعایی مبنی بر نامطلوب بودن کیفیت محموله خردیاری شده داشته باشید و این ادعای ادعا با مدرک و سند ارائه شود، حتی اگر به اختلالات مربوط به عبور غذا در دستگاه گوارش مشکوک باشید می‌توان آن محموله های بعدی ذرت بهتری را دریافت خواهید کرد.

۲- پلت (Pellet) و اکسپنڈ (expand) کردن مواد
در این فرآیندها به دلیل این که از دماهای بالای ۱۸۰ F استفاده می‌شود، خوارک حاصل را با کیفیت بهتر و به صورت طولانی مدتی می‌توان نگهداری نمود. با مصرف دان پلت شده، ضریب تبدیل غذایی باز هم بالاتر از حد طبیعی خواهد بود، ولی شدت عبور غذا در لوله گوارش تا حدودی بهبود می‌یابد. البته لازم به تذکر است، زمانی که از دان پلت شده صحبت می‌کنیم، این نوع دان باید کیفیت مناسبی داشته باشد و دارای بافت خمیری یا خرد شده نباشد.

۳- مخلوط کردن مناسب مواد غذایی
برای اطمینان از مخلوط و آسیاب شدن صحیح مواد غذایی، در مخلوط کن (میکسرهای افقی و عمودی، باید از نوعی برنامه کنترل کیفی درست و محکم، بهره برده؛ به طوری که هماهنگی بین میکسرها برای ما مشخص باشد. در این مورد بهتر است که شاخص تغییر میکسرها در حدود ۵ تا ۱۰ درصد باشد و اگر از این مقدار بیشتر شود، باید کیفیت عمل مخلوط کردن اصلاح گردد.

۴- مواد محرک رشد (Promotant)
یکی از روش های بهبود ضریب تبدیل دان، دو برابر نمودن مقدار مواد محرک رشد در دان می‌باشد که معمولاً "جهت رفع نوعی آنتربیت در لوله گوارش استفاده می‌شود. همچنین مصرف مقداری آنتی بیوتیک درجیره آغازین جهت پیشگیری مفیدی می‌باشد. از کافی بودن مقادیر ویتامین ها و مواد معدنی اضافه شده به جیره، اطمینان حاصل کنید و از قطع مصرف یا کاهش مقادیر ویتامین ها و مواد معدنی در جیره پایانی

خودداری نمایید.کیفیت چربی های مورد استفاده در غذا از موارد مهم دیگری است که باید مدنظر باشد.

۵- مدیریت بستر مرغداری

در مواقعي که اختلالات گوارشی شدید و اسهال آبکی بروز می کند، عبور مواد غذایی دچار اختلال می شود. طیور بیمار بیشتر از حد معمول آب می نوشند. متعاقباً "بستر، به ویژه در اطراف آبخوری ها و مکان هایی که پرندگان در شب استراحت می کنند، خیلی خیس می شود. در شرایط خیس بودن بستر، عوارض ثانویه ای مثل مشکلات پا، ابتلا به E.coli، C.R.D، کاهش میزان رشد و صعف کیفیت لاشه های کشتارگاهی دیده می شود. لذا مدیریت خوب بستر حائز اهمیت است بستر در بیشتر قسمت های خیس و سفت باید فوراً برداشته شده و نباید به صورت چرخشی جایگزین گردد. تهوبه مناسب، درخشک کردن بسترو کاهش آمونیاک تولید شده در سالن، نقش عمده ای دارد.

شیوع بیماری کوکسیدیوز

جالب است که همراه با اختلالات عور غذا در طیور بعضاً "شیوع بیماری کوکسیدیوز نیز گزارش شده است که موجب عدم یکنواختی و کاهش رشد گله و رنگ پریدگی طیور و مدفع خونی و نارنجی رنگ می گردد؛ به طوری که در بعضی موارد، مصرف کوکسیدستات نیز پاسخ نمی دهد که در این صورت باید نوع آن را تعویض نمود. موقعي که مصرف کوکسیدستات ها پاسخی به دنبال نداشته باشد، حتی اگر بهترین و گران ترین برنامه دارویی هم استفاده شود، باز هم مشکل ادامه خواهد داشت.

پی کیری و کنترل شرایط

اجرای یک برنامه جامع جهت حل مشکل اختلال عبور غذا در لوله گوارش، مفید می باشد. با بررسی مرتب روزانه و هفتگی و اطلاع از کل غذای مصرف شده و منحنی الگوی رشد قبلی یا استاندارد گله می توان راهکار مناسبی برای حل این مشکل ارائه نمود. با تأیید اختلال در عبور مواد غذایی، در ابتدا نباید آن را با بیماری های دیگر اشتباه کرد. نمونه غذا و مواد اولیه، جیره باید به طور منظم به آزمایشگاه ارسال گردد، تا از لحاظ ارزش غذایی و احتمال وجود سموم قارچی (مايكوتوكسین ها) (بررسی گردد. مصافاً) این که باید با یک برنامه منظم نمونه هایی از بافت و خون برای بررسی از نظر آسیب های لوله گوارش به آزمایشگاه های بیرون از مزرعه ارسال گردد. در تمام موقع، باید از سلامتی گله آگاهی داشت و آماده تصمیمات قاطعانه بود. در این زمان که رقابت بین تولیدکنندگان بسیار شدید است، فقط شرکت هایی می توانند با موفقیت به کار خود ادامه دهند، که از فرصت های خوبی برخوردار بوده اند، وقدرت همکاری با یکدیگر را داشته اند.

پایان

مترجم: مهندس محمدعلی سیاوش

تهیه و تنظیم
مرکز مشاوره تخصصی طیور

شماره تماس با مرکز: تلفن: ۰۱۷۱-۲۲۴۹۱۲۹ - ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - تلفکس: ۰۱۱۱۷۱۸۸۶۳ - همراه: ۰۱۱۱۷۱۸۸۴۲

۰۱۱۱۷۱۸۸۴۲ - ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - ۰۱۷۱-۲۲۴۹۱۲۹

www.Bankpoultry.com

مرکز مشاوره تخصصی طیور